

Vi har förtydligt hur vi behandlar personuppgifter och cookies.

Läs mer

Stäng

DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2019-07-20 10:52
Artikels ursprungsadress: <https://www.dn.se/kultur-noje/nar-livemusiken-blir-en-klimatbov/>

Kultur

När livemusiken blir en klimatbov

UPPDATERAD 2019-01-07 PUBLICERAD 2019-01-06

De väldiga produktioner som de största artisterna reser runt med är små infrastrukturer i sig. Foto: Brock Miller/IBL

Digitaliseringen av musiken såg vid första anblick ut att vara en klimatsmart kulturrevolution. Men hur miljövänlig är egentligen en musikindustri som får in mer än hälften av sina intäkter från livebranschen? Sara Martinsson har undersökt turnerandets miljöpåverkan.

Läs senare

När skivor strax efter millennieskiftet förvandlades från små klimatbovar av plast till nedladdningsbar information minskade musikindustrins ekologiska avtryck drastiskt. Enligt en amerikansk studie från den här tiden stod produktionen av en enda cd-skiva för 65 procent mer koldioxidutsläpp än en digital version av samma verk.

Biologiskt nedbrytbara cd-skivor tillverkade av majs är inte längre den hetaste snackisen vad det kommer till musikindustrins utveckling på klimatområdet. Men det betyder inte nödvändigtvis att branschen som sådan är mer miljövänlig i dag.

– Spontant tänker man nog att upplevelser är en mer hållbar konsumtion än vad en cd-skiva är, säger Louise Lindén, grundare och innovationschef vid LiveGreen, som arbetar med hållbarhetsfrågor inom musikindustrin i allmänhet och festivaler i synnerhet.

[Läs mer: Beyoncé och Jay-Z uppmanar sina fans att bli veganer](#)

– Men jag skulle säga att livesegmentet är den delen av branschen som har störst ekologisk påverkan. Oavsett om artister har en egen turné eller om de spelar på festivaler så kommer det så otroligt mycket med den typen av arrangemang. Det är resor, transporter, elektricitet, mat, sopor. Det finns väldigt mycket man skulle kunna göra ganska enkelt för att åstadkomma stor förändring till det bättre.

De senaste tio åren har intäkterna för konserter ökat stadigt. I dag står livemusik för mer än hälften av musikindustrins omsättning. Det är också mycket tack vare denna expansion som branschen på sistone kunnat visa på god tillväxt. Man talar inte längre om kris för musiken. Men samtidigt som konsertnäringen löst många problem, har den också skapat nya.

– Vid större evenemang som lockar väldigt många människor ser man resorna som miljöboven, säger Martin Wallstam, doktorand vid turismforskningscentret Etour vid Mittuniversitet.

U2 spelade i Globen 2001. Foto: Jan E Carlsson

– Koldioxidutsläppen från dem påverkar ju inte bara lokalt, utan har effekt på hela atmosfären som är en global allmännytta. När det gäller stora megaevenemang som till exempel ett OS är den faktorn väldigt omfattande. Annat som spelar in är hur bra det kringliggande samhället är på att hantera ökat avfall. I Sverige är vi duktiga på att förbränna sopor och omvandla dem till energi. Men i ett land som Brasilien till exempel, där skräp samlas på hög, blir det ekologiska fotavtrycket av ett stort evenemang enormt.

När vi gör spelningar med stora internationella artister som Coldplay eller Eminem är möjligheterna för oss att påverka väldigt begränsade.

Martin Wallstam lyfter även fram infrastruktur som en viktig faktor när man bedömer ett evenemangs hållbarhet. Där mycket måste byggas för att evenemanget ska kunna äga rum blir också de ekologiska kostnaderna höga. Konserter hålls ofta i befintliga lokaler, på arenor eller i hallar som till vardags har annan verksamhet. Men bara de maffiga produktioner som de största artisterna reser runt med är små infrastrukturer i sig.

2009 fick U2 skarp kritik för att den turné de då planerade att ge sig ut på skulle generera ett lika stort koldioxidavtryck som om man skulle flugit ett fullsatt Wembley, 90.000 personer, till Dublin. Mycket lite tyder på att dagens arenakonserter är mindre klimatintensiva:

– När vi gör spelningar med stora internationella artister som Coldplay eller Eminem är möjligheterna för oss att påverka väldigt begränsade, säger Joakim Skoglund, marknadschef på konsert- och festivalarrangörerna Luger.

DN Debatt: "I den akuta klimatkrisen väljer vi nu bort flyget"

– Där köper vi en färdig produkt. Ju större artist desto större konsert och större apparat. Vi har inte alls samma förutsättningar att göra förändringar för att stärka klimatarbetet där som vi har när vi bokar våra egna turnéer med svenska artister. Men jag ser absolut det som ett logiskt nästa steg för oss, att börja arbeta mer klimatsmart även i relation till internationella artister.

Louise Lindén på LiveGreen har sedan 2017 arbetat med festivalen Sweden rocks omfattande hållbarhetsatsning. Hon berättar att arrangörerna där sett en ohållbar utveckling vad det gäller de riktigt stora konsertproduktionernas energiförbrukning:

– Man trodde att LED-tekniken skulle innebära att elanvändningen blev mindre intensiv. Men det tycks snarare vara tvärtom. Eftersom LED är energisnålare än gamla scenljus gör banden i dag större ljusshower, som trots att de bygger på en mer klimatsmart teknik faktiskt kostar mer för klimatet.

– 15 procent av besökarna uppgav att de ätit mindre kött efter festivalen, säger turismforskaren Martin Wallstam om Way out west. Foto: Björn Larsson Rosvall/TT

LiveGreen arrangerar även en egen festival i Karlskrona. Där är klimatet i fokus, scenerna drivs med förnybar energi och programmet planeras så att besökarna kan använda kollektivtrafiken till och från konserterna. Louise Lindén säger att från artisterna möter hon ofta ett stort engagemang för miljöfrågan, men att det i strukturerna bakom fortfarande finns mycket jobb kvar:

– En av de allra svåraste grejerna för oss att komma runt är kraven som bokningsbolagen ställer. Min uppfattning är att artisternas ”riders” (kravlistor) ofta skrivs av agenterna, inte av artisterna själva. De har sett likadana ut i många år, och kan ofta innehålla orimliga mängder alkohol, kallskuret, snacks, fruktbrickor som dukas fram och sedan får kastas. Det är väldigt sällan som någon önskar ekologisk mat och dryck. Det är synd, eftersom riders är ett konkret område där bokningsbolagen har stora möjligheter att påverka arrangörerna att agera mer hållbart. Vi ser också ofta onödiga resor. En gång fick vi köra en artist i bil till en flygplats i Skåne för att hen skulle spela i Norrland nästa dag. Från mitt perspektiv framstår inte en sådan turnéplanering som särskilt klimatsmart.

[Läs mer: Way out west blir mjölkfritt](#)

Det finns dock aktörer i branschen som använder sitt inflytande till att både föregå med gott exempel, och starta debatt. En av Sveriges största festivaler, Way out west, har sedan starten för drygt tio år sedan arbetat med att minska sitt eget ekologiska avtryck. 2013 fick man som första svenska festival miljöcertifieringen ISO 20121, ett kvitto på att verksamheten svarar mot strikta regler för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

– Way out west är ju ett konkret exempel på hur man kan använda en festival också som kommunikationsplattform, säger Joakim Skoglund på arrangerande Luger.

När vi 2012 slutade servera kött på Way out west var det ett superkontroversiellt beslut som fick väldigt mycket uppmärksamhet.

– För oss har det alltid varit självklart att vi vill minska vårt eget avtryck. Men den största effekten som vi har sett är faktiskt de ringar på vattnet som olika initiativ vi gjort i samband med festivalen har fått. När vi 2012 slutade servera kött på Way out west var det ett superkontroversiellt beslut som fick [väldigt mycket uppmärksamhet](#). Vi är jävligt stolta över att ett så pass enkelt ställningstagande från vår sida kunde få så många att prata om hållbarhet.

I forskning från Göteborgs universitet har man sett att Way out west genom att bli köttfri sänkte sitt ekologiska fotavtryck med 40 procent. Ännu intressantare är vad som hände sedan:

– När man studerade effekterna av detta visade det sig att besökarnas köttkonsumtion inte bara minskat under själva evenemanget, berättar turismforskaren Martin Wallstam.

– 15 procent av besökarna uppgav även att de ätit mindre kött efter festivalen. Detta är en effekt av vad man brukar kalla social marknadsföring. Det finns belägg för att just den här typen av

strategi, där en arrangör aktivt tar ställning i samhällsfrågor, har stor potential att påverka människors beteenden.

Det finns alltså goda skäl för musikindustrins aktörer att förhålla sig till hållbarhetsperspektivet. Ställningstagande gör skillnad. I dag har också mycket riktigt nio av tio svenska festivaler en hållbarhetsplan, enligt en kartläggning från Sveriges Radio. I festivalbranschen har klimatfokus i det närmaste blivit en hygienfaktor.

Men mycket arbete finns kvar att göra i övriga musikindustrin. När DN kontaktar de tre stora skivbolagen med en fråga om hur deras klimatarbete ser ut återkommer ingen. Och hur de stora, enormt energiintensiva turnékoncepten där världsartister flygs in och ut ur städer med privatjet ska kunna svara emot ökade krav på hållbarhet återstår att se.

Fakta. 5 musiker som engagerat sig för klimatet

Malena Ernman

Sveriges kanske mest kända musikaliska klimataktivist. Tackar nej till konserter som kräver flygtransport och utsågs till Årets hållbara artist på Grammis 2018. Är dessutom mamma till klimatstrejkaren Greta Thunberg.

Stefan Sundström

Skrev tillsammans med Ernman under en debattartikel i DN tidigare i år om flygstopp till konserter. Har både spelat för och skrivit om sitt engagemang för miljön, bland annat i boken "Stefans stora blå - recept för en godare fisk, blåare hav och en friskare värld".

Ane Brun

Har vid flera tillfällen tagit miljöengagerade initiativ. Bland annat organiserade hon 2009 ett stort artistmaraton för klimatet, där kollegor som Robyn, Asha Ali och Nino Ramsby medverkade.

Jenny Wilson

Använder ofta sitt artisteri till att belysa samhällsfrågor. Har vid flera tillfällen spelat vid manifestationer för klimatet, och även uttalat sig mot Vattenfalls brytning av brunkol i Tyskland 2014.

Magnus Carlson

Weeping Willows- sångaren ägnade hela sitt Sommar i P1 2018 åt att uppmärksamma klimatfrågan. 2017 utsågs han till årets hållbara artist vid Grammisgalan och har bland annat pratat miljö i "Så mycket bättre".

Sara Martinsson

Följ